

Критерії оцінювання результатів навчання з предмету «історія України»

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 1. «Україна в роки Першої світової війни. Українська революція, розпад Російської імперії та постання національної держави – Української народної республіки.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти періоду Першої світової війни та Української революції	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів (Перша світова війна, Галицька битва, Горлицький прорив, утворення УЦР, проголошення УНР і державної незалежності УНР, бій під Крутами, утворення Кримської Народної Республіки, Берестейський мирний договір); вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій Першої світової війни та Української революції, визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про події Першої світової війни/Української революції чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («військове генерал-губернаторство», «депортація», «окупаційний режим», «Перша світова війна», «автономісти», «курултай», «національно-культурна автономія», «меджліс», «самостійники», «універсал», «червоний терор»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати; показати на карті історико-географічні об'єкти.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («військове генерал-губернаторство», «депортація», «окупаційний режим», «Перша світова війна», «автономісти», «курултай», «національно-культурна автономія», «меджліс», «самостійники», «універсал», «червоний терор»), назвати основні дати Першої світової війни та Української революції; за допомогою вчителя може показати на	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг і результати воєнних операцій на теренах України в 1914–1918 рр.), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події Першої світової війни на українських землях та Української революції

		історичній карті основні місця подій (Галицька битва, Горлицький прорив, Луцький (Брусилівський) прорив, Червневий наступ) .	
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) (Андрій Жук, Вільгельм Франц фон Габсбург-Лотрінген (Василь Вишиваний), Григорій Коссак, Кость Левицький, Михайло Галушчинський, Володимир Винниченко, Євген Чикаленко, Микола Міхновський, Михайло Грушевський, Номан Челебіджіхан, Петро Болбочан, Сергій Єфремов); встановити синхронність подій Першої світової війни на українських землях, що входили до складу Російської та Австро-Угорської імперій, і на Західному фронті, визначити хронологічні межі Української революції та синхронізувати історичні події в різних регіонах України, в Росії, Європі; у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
Достатній	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (передумови, характер і наслідки війни більшовицької Росії проти УНР), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (сутність «українського питання» напередодні Першої світової війни; позиції українських політичних сил напередодні та в умовах війни; бойовий шлях легіону Українських січових стрільців, передумови постанови національної держави–Української Народної Республіки, вплив світових подій на внутрішньоукраїнські процеси), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про події Першої світової війни на українських землях, про події Української революції та першої російсько-української війни; встановлює послідовність і тривалість історичних подій періоду Першої світової війни та Української революції; використовує наведені у підручнику документи як джерело знань (політичні програми українських партій періоду війни та революції, зміст Універсалів УЦР, Берестейського мирного договору).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду Першої світової війни та Української революції, встановлює синхронність подій у роки Першої світової війни на українських землях, що входили до складу Російської та Австро-Угорської імперій, і на Західному фронті та	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної

		Української революції; використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми.	діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям; у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки (визначає здобутки і прорахунки УЦР у державотворчому процесі, обґрунтовує висловлені судження); встановлює синхронність подій у межах курсу; може аналізувати зміст історичної карти подій Першої світової війни, Української революції та першої російсько-української війни, узагальнювати та застосовувати ці знання.	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчальної пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо ставлення українських політичних сил Наддніпрянщини і західноукраїнських земель до Першої світової війни, здобутків і прорахунків УЦР у державотворчому процесі, обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, процесів періоду Першої світової війни та Української революції; встановлює синхронність подій української та всесвітньої історії.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводять приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей (Андрій Жук, Вільгельм Франц фон Габсбург-Лотрінген (Василь Вишиваний), Григорій Коссака, Кость Левицький, Михайло Галушинський), аргументовано оцінювати діяльність визначних особистостей (Володимир Винниченко, Євген Чикаленко, Микола Міхновський, Михайло Грушевський, Номан Челебіджіхан, Петро Болбочан, Сергій Єфремов), висловлювати аргументовані судження щодо ставлення українських політичних сил Наддніпрянщини і західноукраїнських земель до Першої світової війни; характеризувати повсякдення різних верств населення в умовах Першої світової війни; може аналізувати історичну інформацію, співвідносити	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що

		історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал Першої світової війни та Української революції; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання

Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми:

- письмові та усні коментарі
- Google-тести з коментарями
- метод «Вимірювання температури»
- метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент
- метод «Три чернетки» (взаємооцінювання)
- метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання)
- метод «Конференція 1 на 1»
- спостереження
- опитувальники-блискавки
- самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
 - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
 - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
 - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - ставимо уточнювальні питання:
 - «Як?», «Яким способом?»
 - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
 - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формувального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 2. «В боротьбі за українську незалежність.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти періоду боротьби за українську незалежність	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів (УНР за УЦР, Української Держави, УНР за Директорії, ЗУНР); вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій боротьби за українську незалежність , визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про події боротьби за українську незалежність чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («воєнний комунізм», «гетьманат», «Директорія», «київська катастрофа», «лінія Керзона», «націонал-комунізм», «політична еміграція», «продовольча розкладка», «реімперіалізація», «реквізиція», «терор», «червоний імперіалізм»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати; показати на карті історико-географічні об'єкти.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять «воєнний комунізм», «гетьманат», «Директорія», «київська катастрофа», «лінія Керзона», «націонал-комунізм», «політична еміграція», «продовольча розкладка», «реімперіалізація», «реквізиція», «терор», «червоний імперіалізм»); назвати основні дати боротьби за українську незалежність; за допомогою вчителя може показати на історичній карті основні місця подій (території УНР, Української Держави, ЗУНР; держави з центрами української політичної еміграції) .	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг подій на теренах України в 1919–1921 рр.), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події боротьби за українську незалежність
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) (Марко Безручко, Михайло Омелянович-Павленко, Нестор Махно, Олександр Удовиченко, Володимира (Зєєва) Жаботинського, Георгія Нарбута, Євгена Петрушевича, Павла Скоропадського, Симона Петлюри); встановити послідовність і синхронність подій Української революції та боротьби за збереження української незалежності (на національному, регіональному і локальному рівнях); у цілому правильно вживає історичні	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

		терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	
Достатній	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (передумови, характер і наслідки боротьби за українську незалежність), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (Акта злуки УНР і ЗУНР як вияву волі українців до консолідації етнічних земель та свідчення національної самоідентифікації населення України, вплив рішень Паризької мирної конференції та Варшавської угоди на перебіг боротьби за українську незалежність, визвольних змагань і державотворчих процесів в Україні на розвиток української культури), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про події боротьби за українську незалежність (перебіг та результати Першого та Другого зимових походів Армії УНР); встановлює послідовність і тривалість історичних подій періоду боротьби за українську незалежність; використовує наведені у підручнику документи як джерело знань (ідейні течії української еміграції, Акт злуки УНР і ЗУНР, українсько-російський договір).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду боротьби за українську незалежність, встановлює синхронність подій у роки боротьби за українську незалежність (УНР, Української Держави, ЗУНР); використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (території УНР, Української Держави, ЗУНР, держави з центрами української політичної еміграції, створення УСРР як один із результатів більшовицької реімперіалізації, особливості статусу УСРР у 1919–1920рр).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям; у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки; виявляє специфіку розвитку громадського і релігійного життя, освіти і наук, мистецтв за часів УНР, Української Держави та ЗУНР; пояснює роль маріонеткових квазідержав (УНР (Радянської), Донецько-Криворізької, Одеської радянських республік, УСРР) як знарядь експансії РСФРР в Україну, узагальнювати та застосовувати ці знання.	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. вмію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності,

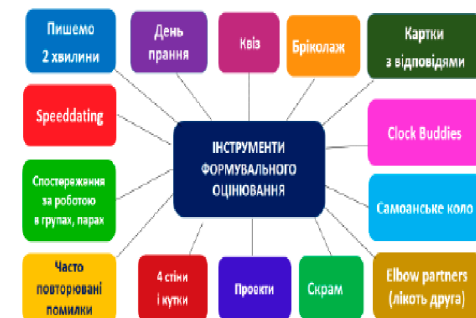
			зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо причин перемог і поразок українських політичних сил у боротьбі за збереження незалежності, обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, процесів періоду боротьби за українську незалежність; визначає особливості розвитку української культури та повсякденного життя людей у 1917–1921рр.; встановлює синхронність подій української та всесвітньої історії.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводять приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей (Марко Безручко, Михайло Омелянович-Павленко, Нестор Махно, Олександр Удовиченко, Володимира (Зєєва) Жаботинського, Георгія Нарбута, Євгена Петрушевича, Павла Скоропадського, Симона Петлюри); висловлює аргументоване судження про причини перемог і поразок українських політичних сил у боротьбі за збереження незалежності; пояснює причини політичної еміграції українців; особливості ставлення різних груп населення до революційних процесів та боротьби за збереження української незалежності, визначає особливості розвитку української культури та повсякденного життя людей у 1917–1921рр; може аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно

			виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду боротьби нашого народу за українську незалежність; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)			

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
 - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
 - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
 - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - ставимо уточнювальні питання:
 - «Як?», «Яким способом?»
 - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
 - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формульовального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 3. «Україна в складі тоталітарної імперії – Союзу Радянських Соціалістичних Республік.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти періоду історії України 1921–1939рр.	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів (перебування УСРР у складі СРСР; нової економічної політики та політики «коренізації» («українізації») в УСРР; «епохи Голодомору», існування УАПЦ, «великого терору»); вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій періоду історії України 1921–1939рр., визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про події періоду історії України 1921–1939рр. чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («автокефальна церква», «Великий терор», «геноцид», «Голодомор», «депортації», «директивна економіка», «епоха Голодомору», «залежна територія», «коренізація», «культ особи», «політика творення голоду», «привласнення суверенітету», «радянські п'ятирічки», «розкуркулення», «розстріляне Відродження», «соціалістичне змагання», «соціалістичний реалізм», «сталінізм», «тоталітарна імперія», «українізація», «хлібозаготівлі», «чорна дошка»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати; показати на карті історико-географічні об'єкти (регіони масового голоду 1921–1923рр., голоду 1928–1929рр., Голодомору, індустріальні новобудови в УСРР, території масових виступів проти політики творення голоду).	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («автокефальна церква», «Великий терор», «геноцид», «Голодомор», «депортації», «директивна економіка», «епоха Голодомору», «залежна територія», «коренізація», «культ особи», «політика творення голоду», «привласнення суверенітету», «радянські п'ятирічки», «розкуркулення», «розстріляне Відродження», «соціалістичне змагання», «соціалістичний реалізм», «сталінізм», «тоталітарна імперія», «українізація», «хлібозаготівлі», «чорна дошка»), назвати основні дати періоду історії України 1921–1939рр.; за допомогою вчителя може	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг подій на теренах України в 1920–1930-х рр.), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події боротьби за українську незалежність

Достатній		показати на історичній карті основні місця подій (регіони масового голоду 1921–1923рр., голоду 1928–1929рр., Голодомору, індустриальні новобудови в УСРР, території масових виступів проти політики творення голоду) .	
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) (Валентини Радзимовської, Василя Липківського, Леся Курбаса, Миколи Скрипника, Миколи Хвильового, Михайла Волобуєва, Олександра Шумського); встановити послідовність і синхронність подій (статусу УСРР як залежної території у складі тоталітарної імперії СРСР, неп, «політика коренізації» («українізації») в УСРР; форсована індустриалізація, насильницька колективізація та масові репресії); у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (передумови, характер і наслідки періоду історії України 1921–1939рр.), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (1) методи, наслідки інкорпорації України до складу СРСР; 2) передумови, причини та масштаби соціально-економічних перетворень, масових репресій, нищення української інтелігенції та політичної еміграції; 3) дієвість норм конституції «соціалізму, що переміг» у повсякденні; 4) особливості розвитку української культури в 1921–1939рр.); «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про події періоду історії України 1921–1939рр. (регіони масового голоду 1921–1923рр., голоду 1928–1929рр., Голодомору, індустриальні новобудови в УСРР, території масових виступів проти політики творення голоду); встановлює послідовність і тривалість історичних подій періоду історії України 1921–1939рр.; використовує наведені у підручнику документи як джерело знань.	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду історії України 1921–1939рр., встановлює синхронність подій у роки періоду історії України 1921–1939рр. (статусу УСРР як залежної території у складі тоталітарної імперії СРСР, неп, «політика коренізації» («українізації») в УСРР; форсована індустриалізація, насильницька колективізація та масові репресії); використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (регіони масового голоду 1921–1923рр., голоду 1928–1929рр., Голодомору, індустриальні новобудови в УСРР, території масових виступів проти політики творення голоду).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)

	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям; у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки; виявляє специфіку пропаганди як інструменту підготовки геноциду (ідентифікація, дегуманізація, демонізація «образів ворогів»—«куркулів», «петлюрівців», «попів», явище Голодомору як геноциду Українського народу, наслідку одночасної дії комуністичної та імперської практик, масові репресії як злочини радянського тоталітарного режиму, взаємозалежності між упродовженням форсованої індустріалізації, насильницької колективізації, Голодомором, репресіями та масовим спротивом, поширенням антирадянських антиімперських настроїв; мету, прояви, наслідки посилення російської експансії у сферах освіти, наук, культури; різницю між художньо-стилістичними особливостями творів, написаних митцями «розстріляного Відродження» й соціалістичного реалізму), узагальнювати та застосовувати ці знання.	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчальної пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки та дає правову оцінку Голодомору як геноциду Українського народу, обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, процесів періоду історії України 1921–1939рр.; визначає різницю між художньо-стилістичними особливостями творів, написаних митцями «розстріляного Відродження» й соціалістичного реалізму; встановлює синхронність подій української та всесвітньої історії.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводять приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей (Валентини Радзимовської, Василя Липківського, Леся Курбаса, Миколи Скрипника, Миколи Хвильового, Михайла Волобуєва, Олександра Шумського); робить аргументовані висновки та дає правову оцінку Голодомору як геноциду Українського народу, обґрунтовує висловлені судження; пояснює причини, методи, наслідки інкорпорації України до складу СРСР, передумови, причини та масштаби соціально-економічних перетворень, масових репресій, нищення української інтелігенції та політичної еміграції, дієвість норм конституції «соціалізму, що переміг» у повсякденні, особливості розвитку української культури в 1921–1939рр.; може аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або

		основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду історії України 1921–1939рр.; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання

Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми:

- письмові та усні коментарі
- Google-тести з коментарями
- метод «Вимірювання температури»
- метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент
- метод «Три чернетки» (взаємооцінювання)
- метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання)
- метод «Конференція 1 на 1»
- спостереження
- опитувальники-блискавки
- самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
 - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
 - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
 - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - ставимо уточнювальні питання:
 - «Як?», «Яким способом?»
 - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
 - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формувального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 4. «Західноукраїнські землі у міжвоєнний період. Україна в роки Другої світової війни.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти західноукраїнських земель у 1920-30-х рр. та періоду Другої світової війни	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів (перебування західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, окупації України нацистами та їх союзниками); вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій перебування західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, окупації України нацистами та їх союзниками, визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про події перебування західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, окупації України нацистами та їх союзниками чи постаті; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («інтегральний націоналізм», «Карпатська Січ», «національна кооперація», «осадництво», «пацифікація», «русини», «східні креси», «український націоналістичний рух», «бліцкриг», «військовополонені», «воєнні злочини», «Голокост», «евакуація», «країна-агресор», «мобілізація», «нацистський “новий порядок”», «окупаційний режим», «остарбайтери», «похідні групи», «Праведники народів світу» «радянська», «чорносвітники»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати; показати на карті історико-географічні об'єкти.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («інтегральний націоналізм», «Карпатська Січ», «національна кооперація», «осадництво», «пацифікація», «русини», «східні креси», «український націоналістичний рух», «бліцкриг», «військовополонені», «воєнні злочини», «Голокост», «евакуація», «країна-агресор», «мобілізація», «нацистський “новий порядок”», «окупаційний режим», «остарбайтери», «похідні групи», «Праведники народів світу» «радянська», «чорносвітники»), назвати основні дати історії західноукраїнських земель у 1920-30-х рр. та періоду Другої світової	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі західноукраїнських земель у 1920-30-х рр. та періоду Другої світової війни), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події Першої світової війни на українських землях та Української революції

		війни; за допомогою вчителя може показати на історичній карті основні місця подій (розподіл українських територій між державами Центрально-Східної Європи в 1921–1939рр.; про оборонні та наступальні операції на території України, пересування ворогуючих сторін і рух лінії фронту, адміністративно-територіальні утворення часів нацистського окупаційного режиму на території України).	
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) (Августин Волошин, Андрей Шептицький, Василь Мудрий, Володимир-Сергій Залозецький-Сас, В'ячеслав Липинський, Дмитро Донцов, Євген Коновалець, Амет-Хан Султан, Василь Герасименко, Василь Порик, Іван Багряний, Іван Кожедуб, Кузьма Дерев'янка, Олександр Довженко, Олексій Берест, Олена Вітер, Олена Теліга, Сидір Ковпак); встановити синхронність подій подій політичного, соціально-економічного та культурного життя українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини та УСРР у 1921–1939рр., Другої світової війни на українських землях та синхронізувати історичні події в різних регіонах України, Європі та світі; у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
Достатній	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (періоду історії західноукраїнських земель у 1920-30-х рр., передумови, характер і наслідки Другої світової війни), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (діяльність УНДО, УНП, ОУН, геополітичне становище Карпатської України, Акт проголошення Української Держави, створення УПА, депортації комуністичним режимом кримськотатарського народу та інших етносів Криму, сутність українського питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни, цілі та напрями німецько-радянської співпраці від серпня 1939р. до червня 1941р.; роль українців у перемозі над нацистською Німеччиною в роки Другої світової війни), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про події на західноукраїнських землях у 1920-30-х рр. та періоду Другої світової війни на українських землях; встановлює послідовність і тривалість історичних подій періоду подій на західноукраїнських земель у 1920-30-х рр. та періоду Другої світової війни на українських землях; використовує наведені у підручнику документи як джерело знань (політичні програми західноукраїнських партій міжвоєнного періоду, зміст Акту проголошення Української Держави, створення УПА, депортації комуністичним режимом кримськотатарського народу та інших етносів Криму, пакту про ненапад та таємного протоколу до нього, Актів про капітуляцію Німеччини та її союзників, конференцій).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання

	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду подій перебування західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, окупації України нацистами та їх союзниками, встановлює синхронність подій перебування західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, окупації України нацистами та їх союзниками у роки Другої світової війни на українських землях; використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (про розподіл українських територій між державами Центрально-Східної Європи в 1921–1939рр., про оборонні та наступальні операції на території України, пересування ворогуючих сторін і рух лінії фронту, адміністративно-територіальні утворення часів нацистського окупаційного режиму на території України).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки відповідно до теми, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям; у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки (відповідальність правлячих режимів тоталітарних імперій–сталінського СРСР і гітлерівської Німеччини за розв'язання Другої світової війни, вчинення злочину агресії, масових репресій, руйнівних наслідків Другої світової війни для України, впливу війни на українську культуру (під окупацією, в евакуації, у вигнанні) та повсякденне життя українців); обґрунтовує висловлені судження; встановлює синхронність подій у межах теми (події політичного, соціально-економічного та культурного життя українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини та УСРР у 1921–1939рр., подій Другої світової війни та німецько-радянської); може аналізувати зміст історичної карти подій перебування західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини та подій Другої світової війни), узагальнювати та застосовувати ці знання.	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчальної пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо діяльності УНДО, УНП, ОУН, геополітичного становища Карпатської України, тенденцій та протиріч розвитку культури на західноукраїнських землях, особливостей впливу окупаційного режиму на спосіб життя та свідомість населення окупованих територій; передумов, сутності: 1) розколу ОУН, розвитку українського визвольного руху та його військово-політичної формації–УПА, 2) явищ часів війни: Голокосту, тактики «випаленої землі», депортацій етнічних груп і народів; 3) польсько-українського	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно

		протистояння, ролі німецької окупаційної влади та радянських партизанів у його загостренні; 4) Волинської трагедії; визначення впливу війни на: 1) зміни суспільної свідомості населення України; 2) політику Йосифа Сталіна стосовно України, 3) українську науку, літературу і мистецтво; визначення наслідків Другої світової війни для України; масштаби втрат українського народу в результаті воєнних дій, злочинів тоталітарних імперій–СРСР і Німеччини, виявляти розуміння глибини трагедії українців як бездержавної нації в той час; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, процесів періоду історії західноукраїнських земель у 1920-30-х рр. та Другої світової війни; встановлює синхронність подій української та всесвітньої історії.	обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
11		Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей (Августин Волошин, Андрей Шептицький, Василь Мудрий, Володимир-Сергій Залозецький-Сас, В'ячеслав Липинський, Дмитро Донцов, Євген Коновалець, Амет-Хан Султан, Василь Герасименко, Василь Порик, Іван Багряний, Іван Кожедуб, Кузьма Дерев'янка, Олександр Довженко, Олексій Берест, Олена Вітер, Олена Теліга, Сидір Ковпак), аргументовано оцінювати діяльність визначних особистостей (Августин Волошин, Андрей Шептицький, Дмитро Донцов, Євген Коновалець, Андрій Мельник, Кирил Осмак, Роман Шухевич, Степан Бандера, Тарас Боровець (Бульба)), висловлювати аргументовані судження щодо судження щодо діяльності УНДО, УНП, ОУН, геополітичного становища Карпатської України, відповідальності правлячих режимів тоталітарних імперій–сталінського СРСР і гітлерівської Німеччини за розв'язання Другої світової війни, вчинення злочину агресії, масових репресій, руйнівних наслідків Другої світової війни для України; схарактеризовувати геополітичне становище Карпатської України та УРСР в умовах війни; може аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмю розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання

	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду західноукраїнських земель у 1920-30-х рр. та періоду Другої світової війни; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь) СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ 1. <u>Якщо здобувач освіти відповів правильно:</u> підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...» 2. <u>Якщо здобувач освіти відповів з помилками:</u> • спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно			

- потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
- «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
- ставимо уточнювальні питання:
- «Як?», «Яким способом?»
- не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
- пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...

3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:

- кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
- пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формуального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 5. «Україна в перші повоєнні роки.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти періоду повоєнної відбудови в Україні.	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів політичного, соціально-економічного життя в Україні повоєнного періоду; вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій періоду повоєнної відбудови в Україні, визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про період повоєнної відбудови в Україні чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («відбудова», «депортація», «державний антисемітизм», «ждановщина», «культ особи», «лисенківщина», «операція “Вісла”», «операція “Захід”», «спецпоселення»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати; показати на карті історико-географічні об'єкти.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («відбудова», «депортація», «державний антисемітизм», «ждановщина», «культ особи», «лисенківщина», «операція “Вісла”», «операція “Захід”», «спецпоселення»); назвати основні дати періоду повоєнної відбудови в Україні; за допомогою вчителя може показати на історичній карті основні місця подій (зміни адміністративно-територіального устрою УРСР, місця локалізації осередків ОУН та збройного опору УПА на території України) .	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг подій на теренах України в 1945 – 1953 pp), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події періоду повоєнної відбудови в Україні.
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) (Йосипа Сліпого, Романа Шухевича, Володимира Філатова, Катерини Білокур, Ніла Хасевича, Олександра Богомольця, Олександра Палладіна, Сергія Лебедева, Тетяни Яблонської); встановити послідовність і синхронність подій періоду повоєнної відбудови в Україні (на національному, регіональному і локальному рівнях); у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

		основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	
Достатній	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (характер і наслідки повоєнної відбудови України), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (наслідки «радянзації» західних областей УРСР та боротьби ОУН і УПА; особливості відбудови промисловості та сільського господарства; штучний характер масового голоду 1946–1947рр., його наслідки; сутність повоєнних депортацій як злочинів тоталітарної імперії проти українців; мотиви тривалого опору УПА та націоналістичного підпілля в різних регіонах УРСР), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про період повоєнної відбудови в Україні (зміни адміністративно-територіального устрою УРСР, місця локалізації осередків ОУН та збройного опору УПА на території України); встановлює послідовність і тривалість історичних подій періоду повоєнної відбудови в Україні; використовує наведені у підручнику документи як джерело знань («радянська» західних областей УРСР, боротьба ОУН і УПА; особливості відбудови промисловості та сільського господарства; масовий голод 1946–1947рр., його наслідки; повоєнні депортації як злочинів тоталітарної імперії проти українців; опір УПА та націоналістичного підпілля в різних регіонах УРСР).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду повоєнної відбудови в Україні, встановлює синхронність подій у роки повоєнної відбудови в Україні (формування територіальних меж УРСР; масові депортації та обміни населенням; «радянську» та репресії; український визвольний рух у 1944–1950-хрр.; процеси відбудови господарства і культурне життя республіки; ідеологічні кампанії); використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (зміни адміністративно-територіального устрою УРСР, місця локалізації осередків ОУН та збройного опору УПА на території України).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям; у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки «радянської» західних областей УРСР та боротьби ОУН і УПА; особливостей відбудови промисловості та сільського господарства; штучного характеру масового голоду 1946–1947рр., його наслідків; мотивів тривалого опору УПА та	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію;

		націоналістичного підпілля в різних регіонах УРСР, визначати передумови та наслідки депортацій українців із західних областей УРСР та південно-східних областей Польщі, ідеологічних кампаній, їхнього впливу на суспільну свідомість; узагальнювати та застосовувати ці знання.	порівнюють інформацію з кількох джерел; презентують результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можуть аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначають окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо ключових подій політичного, соціально-економічного життя в Україні повоєнного періоду, обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, процесів періоду повоєнної відбудови в Україні; аналізує політичну діяльність Микити Хрущова, Лазаря Кагановича як провідників союзної/імперської влади в Україні; встановлює синхронність подій української та всесвітньої історії.	мають повні глибокі знання, використовують їх у практичній діяльності, роблять висновки, узагальнення; планують й успішно здійснюють навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлять запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовують інформацію з різних джерел; створюють деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюють й логічно обґрунтовують власну думку, наводять приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей (Йосипа Сліпого, Романа Шухевича); висловлює аргументовані судження про події політичного, соціально-економічного життя в Україні повоєнного періоду; характеризує науковий/творчий доробок Володимира Філатова, Катерини Білокур, Ніли Хасевича, Олександра Богомольця, Олександра Палладіна, Сергія Лебедева, Тетяни Яблонської; може аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	мають гнучкі знання, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, знаходять та аналізують інформацію, вміють розв'язувати проблеми; опрацьовують й логічно інтерпретують текстову та/або графічну інформацію; аналізують й порівнюють інформацію з різних джерел; критично оцінюють надійність джерел й достовірність інформації; створюють деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентують результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовують знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюють проблемні питання, висують гіпотези; успішно виконують завдання або розв'язують проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовують обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можуть класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізують

			результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду повоєнної відбудови в Україні; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки			

- самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

- Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
- Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
 - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
 - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
 - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - ставимо уточнювальні питання:
 - «Як?», «Яким способом?»
 - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
- Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
 - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формуального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 6. «Україна в умовах десталінізації»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти періоду десталінізації в Україні.	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду десталінізації; вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій періоду десталінізації в Україні, визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про період десталінізації в Україні чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («відлига», «воєнно-промисловий комплекс», «десталінізація», «децентралізація управління», «дисидент», «культ особи», «лібералізація», «раднаргосп», «реабілітація», «російщення», «шістдесятники»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати; показати на карті історико-географічні об'єкти.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («відлига», «воєнно-промисловий комплекс», «десталінізація», «децентралізація управління», «дисидент», «культ особи», «лібералізація», «раднаргосп», «реабілітація», «російщення», «шістдесятники»), назвати основні дати періоду десталінізації в Україні; за допомогою вчителя може показати на історичній карті основні місця подій (про адміністративно-територіальний устрій УРСР) .	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг подій на теренах України в 1953 – 1965 рр.), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події періоду десталінізації в Україні.
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) (Борис Патон, Василь Симоненко, Віктор Глушков, Ліна Костенко, Михайло Янгель, Сергій Корольов); встановити послідовність і синхронність подій періоду десталінізації в Україні (на національному, регіональному і локальному рівнях); у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

Достатній	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (характер і наслідки деєталінізації в Україні), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (реформування промисловості, сільського господарства, соціальної сфери; імперська політика російщення України; зв'язок між розвитком культури, освіти, науки і внутрішньополітичними процесами), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про період деєталінізації в Україні (про адміністративно-територіальний устрій УРСР); встановлює послідовність і тривалість історичних подій періоду деєталінізації в Україні); використовує наведені у підручнику документи як джерело знань (передання Кримської області до складу УРСР, утворення Українського національного комітету та Української робітничо-селянської спілки).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду деєталінізації в Україні, встановлює синхронність подій у роки деєталінізації в Україні (подій, пов'язаних із деєталінізацією і лібералізацією суспільного життя, модернізацією економіки, формуванням феномену «шістдесятництва» і розгортанням дисидентського, зокрема опозиційного руху, культурним життям); використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (адміністративно-територіальний устрій УРСР).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям; у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки політичного, економічного, соціокультурного розвитку УРСР у другій половині 1950-х–першій половині 1960-хрр.; узагальнювати та застосовувати ці знання.	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання

Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо політичного, економічного, соціокультурного розвитку УРСР у другій половині 1950-х–першій половині 1960-хрр., обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, періоду деєталінізації в Україні; аналізує політичну діяльність Микити Хрущова та Миколи Підгорного як провідників союзної/імперської влади в Україні; встановлює синхронність подій української та всесвітньої історії.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей (Йосипа Сліпого, Романа Шухевича); висловлює аргументовані судження про події політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду деєталінізації; характеризує науковий/творчий доробок визначних особистостей (Борис Патон, Василь Симоненко, Віктор Глушков, Ліна Костенко, Михайло Янгель, Сергій Корольов); діяльність таких осіб, як Алла Горська, Іван Світличний, Левко Лук'яненко, Ярослав Стецько); може аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмю розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання

	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду десталінізації в Україні; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формульовального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь) СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ 1. <u>Якщо здобувач освіти відповів правильно:</u> підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...» 2. <u>Якщо здобувач освіти відповів з помилками:</u> • спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно			

- потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
- «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
- ставимо уточнювальні питання:
- «Як?», «Яким способом?»
- не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
- пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...

3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:

- кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
- пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формуального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 7. «Україна в період системної кризи Союзу Радянських Соціалістичних Республік.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти історії України періоду системної кризи СРСР.	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду системної кризи СРСР; вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій в історії України періоду системної кризи СРСР, визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про період системної кризи СРСР в Україні чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («адміністративно-командна система», «депопуляція», «дефіцит», «застій», «компартиїно-радянська номенклатура», «правозахисний рух», «розвинений соціалізм», «самвидав»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати; показати на карті історико-географічні об'єкти.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («адміністративно-командна система», «депопуляція», «дефіцит», «застій», «компартиїно-радянська номенклатура», «правозахисний рух», «розвинений соціалізм», «самвидав»), назвати основні дати періоду системної кризи СРСР в Україні; за допомогою вчителя може показати на історичній карті основні місця подій (про політичне, соціально-економічне життя у період загострення кризи радянської системи) .	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг подій на теренах України в 1965 – 1985 рр.), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події періоду системної кризи СРСР в Україні.
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) Петра Шелеста, Володимира Щербицького); встановити послідовність і синхронність подій періоду системної кризи СРСР в Україні (на національному, регіональному і локальному рівнях); у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

Достатній	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (характер і наслідки системної кризи СРСР в Україні), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (економічного розвитку УРСР у другій половині 1950-х–1960-хрр. і в 1970-ті–на початку 1980-хрр.; правозахисного руху в УРСР; закономірностей системної кризи тоталітарної імперії, прояви цієї кризи в УРСР; суперечливість процесів в розвитку освіти, наук, літератури та мистецтв), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про період системної кризи СРСР в Україні (про політичне, соціально-економічне життя у період загострення кризи радянської системи); використовує наведені у підручнику документи як джерело знань («Український вісник»; діяльність Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод; напрями опозиційного руху, методи боротьби влади з інакодумцями).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду системної кризи СРСР в Україні, встановлює синхронність подій у роки системної кризи СРСР в Україні (подій, явищ періоду «застою»); використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (політичне, соціально-економічне життя у період загострення кризи радянської системи).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям («адміністративно-командна система», «депопуляція», «дефіцит», «застій», «компартиїно-радянська номенклатура», «правозахисний рух», «розвинений соціалізм», «самвидав»); у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки політичного, економічного, соціокультурного розвитку УРСР у другій половині 1960-х–першій половині 1980-хрр.; узагальнювати та застосовувати ці знання.	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. вмію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально

			пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо політичного, економічного, соціокультурного розвитку УРСР у другій половині 1960-х–першій половині 1980-хрр., обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, періоду системної кризи СРСР в Україні; аналізує політичну діяльність Леоніда Брежнєва, Петра Шелеста та Володимира Щербицького як провідників союзної/імперської влади в Україні; встановлює синхронність подій української та всесвітньої історії.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводять приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей; висловлює аргументоване судження про події політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду системної кризи СРСР в Україні, мотиви активізації дисидентського руху в другій половині 1960-х – на початку 1970-хрр., прояви репресій щодо інакодумців, протиріччя розвитку культури, закономірності системної кризи тоталітарної імперії, прояви цієї кризи в УРСР; описує творчий доробок /характеризує наукову/творчу діяльність (Володимира Івасюка, Івана Миколайчука, Марії Приймаченко, Миколи Амосова, Ніни Вірченко, Олега Антонова, Сергія Параджанова, Наталії Полонської-Василенко); означає досягнення у спортивній/тренерській діяльності (Валерія Лобановського); характеризує громадсько-політичну діяльність (Василя Макуха, Василя Стуса, Вячеслава Чорновола, Івана Дзюби, Миколи Руденка, Мустафи Джемілева, Олеса Гончара, Петра Григоренка); може аналізувати історичну інформацію, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання

	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду УРСР у другій половині 1960-х–першій половині 1980-хрр.; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв’язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв’язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв’язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об’єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формульовального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь) СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ 1. <u>Якщо здобувач освіти відповів правильно:</u> підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв’язно, аргументовано викладено...» 2. <u>Якщо здобувач освіти відповів з помилками:</u> • спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно			

- потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
- «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
- ставимо уточнювальні питання:
- «Як?», «Яким способом?»
- не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
- пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...

3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:

- кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
- пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формульовального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 8. «Відновлення державної незалежності України, її роль у розпаді Союзу Радянських Соціалістичних Республік.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти історії України періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України.	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України; вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій в історії України періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України, визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про період розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України чи постаті; впізнати історичну подію, постаті за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («багатопартійність», «державна незалежність», «інфляція», «мітингова демократія», «неформальні організації», «опозиція», «плюралізм», «політика гласності», «політика “перебудови”», «прискорення», «суверенітет»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати (Чорнобильської катастрофи, ухвалення «Декларації про державний суверенітет України», «Акта проголошення державної незалежності України»); показати на карті історико-географічні об'єкти.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («багатопартійність», «державна незалежність», «інфляція», «мітингова демократія», «неформальні організації», «опозиція», «плюралізм», «політика гласності», «політика “перебудови”», «прискорення», «суверенітет»), назвати основні дати періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України(Чорнобильської катастрофи, ухвалення «Декларації про державний суверенітет України», «Акта проголошення державної незалежності України»); за допомогою вчителя може показати на	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг подій на теренах України в 1985 – 1991 рр.), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України.

Достатній		історичній карті основні місця подій (для реконструкції, пояснення та інтерпретації подій).	
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) Михайла Горбачова, Володимира Щербицького); встановити послідовність і синхронність подій періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України (на національному, регіональному і локальному рівнях); у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (характер і наслідки розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (політики «перебудови» і «гласності» в УРСР; аварії на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС) на зміни суспільної свідомості, активізацію екологічного, національно-демократичного, антиімперського рухів; прийняття «Декларації про державний суверенітет України», «Акта проголошення незалежності України»; референдуму 1 грудня 1991р. як акту підтримки населенням України державної незалежності), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про період розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України (для реконструкції, пояснення та інтерпретації подій); використовує наведені у підручнику документи як джерело знань («Декларації про державний суверенітет України», «Акта проголошення державної незалежності України», Всеукраїнського референдуму).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України, встановлює синхронність подій у роки розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України (політики «перебудови» і «гласності» в УРСР, процесів розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України); використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (політичне, соціально-економічне життя у період розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб:

		посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям («багатопартійність», «державна незалежність», «інфляція», «мітингова демократія», «неформальні організації», «опозиція», «плюралізм», «політика гласності», «політика “перебудови”», «прискорення», «суверенітет»); у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв’язки політичного, економічного, соціокультурного розвитку УРСР у другій половині 1980-х–1991 рр.; узагальнювати та застосовувати ці знання.	добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об’єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв’язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо політичного, економічного, соціокультурного розвитку УРСР у другій половині 1980-х – 1991 рр., обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України; аналізує політичну діяльність Михайла Горбачова, Володимира Щербицького, Леоніда Кравчука; встановлює синхронність подій української та всесвітньої історії.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з’ясування причинно-наслідкових зв’язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей; висловлює аргументоване судження про події політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду розпаду СРСР як імперії та відродження національної держави України: політики «перебудови» і «гласності» в УРСР, аварії на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС) на зміни суспільної свідомості, активізацію екологічного, національно-демократичного, антиімперського рухів, прийняття «Декларації про державний суверенітет України», «Акта проголошення незалежності України»; референдуму 1 грудня 1991р. як акту підтримки населенням України державної незалежності; характеризує громадсько-політичну діяльність (Вячеслава Чорновола, Ігоря Юхновського, Левка Лук’яненка, Леоніда Кравчука); може аналізувати історичну інформацію (висловлювати аргументовані судження щодо спроби державного перевороту в СРСР у серпні 1991р., його наслідків в Україні; ролі й місця України в загальносоюзних	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв’язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв’язання повсякденних проблем у

		суспільно-політичних процесах у 1991р.); пояснювати передумови («Революції на граніті» та її вплив на відродження державної незалежності України; передумови, значення відновлення Кримської АРСР), співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуюю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду УРСР у другій половині 1980-х–1991 рр.; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуюю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: письмові та усні коментарі			

- Google-тести з коментарями
- метод «Вимірювання температури»
- метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент
- метод «Три чернетки» (взаємооцінювання)
- метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання)
- метод «Конференція 1 на 1»
- спостереження
- опитувальники-блискавки
- самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
 - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
 - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
 - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - ставимо уточнювальні питання:
 - «Як?», «Яким способом?»
 - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
 - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формульовального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 9. «Становлення, розвиток України як незалежної держави.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти історії України періоду державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр.	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр.; вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій в історії України періоду державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр., визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про період державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр. чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («багатовекторність зовнішньої політики», «дефолт», «євроінтеграція», «корупція», «олігархічна система», «Помаранчева революція», «приватизація», «прожитковий мінімум», «тіньова економіка»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати (схвалення Конституції України, Тузлівської кризи, проголошення курсу на євроатлантичну інтеграцію); показати на карті історико-географічні об'єкти.	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («багатовекторність зовнішньої політики», «дефолт», «євроінтеграція», «корупція», «олігархічна система», «Помаранчева революція», «приватизація», «прожитковий мінімум», «тіньова економіка»), назвати основні дати державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр. (схвалення Конституції України, Тузлівської кризи, проголошення курсу на євроатлантичну інтеграцію); за допомогою вчителя може показати на історичній карті основні місця подій (для реконструкції, пояснення та інтерпретації подій).	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг подій на теренах України в 1991 – 2013 рр.), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події періоду державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр.
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом)	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

		(Віктора Ющенка, Леоніда Кучми, Віктора Януковича); встановити послідовність і синхронність подій державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр. (на національному, регіональному і локальному рівнях); у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	
Достатній	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (характер і наслідки державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр.), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (прийняття Конституції України, запровадження національної валюти, основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 1991–1998, 1999–2004, 2005–2009, 2010–2013рр., ознаки формування олігархічної системи в Україні, проголошення курсу на євроатлантичну інтеграцію, суперечливі наслідки Будапештського меморандуму, «Помаранчевої революції»), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про період державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр. (для реконструкції, пояснення та інтерпретації подій); використовує наведені у підручнику документи як джерело знань (Конституції України, Будапештського меморандуму).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр., встановлює синхронність подій у роки державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр. (основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 1991–1998, 1999–2004, 2005–2009, 2010–2013рр., ознаки формування олігархічної системи в Україні; суперечності пошуків Україною зовнішньополітичних орієнтирів); використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (політичне, соціально-економічне життя у період державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр.).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)
	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям («багатовекторність зовнішньої політики», «дефолт», «євроінтеграція», «корупція», «олігархічна система», «Помаранчева революція», «приватизація», «прожитковий мінімум», «тіньова економіка»); у цілому	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. вмію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую

		самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки політичного, економічного, соціокультурного розвитку України у 1991–2013 рр.; узагальнювати та застосовувати ці знання.	інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо політичного, економічного, соціокультурного розвитку України у 1991– 2013 рр., обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, періоду державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр.; аналізує політичну діяльність Віктора Ющенка, Леоніда Кучми, Віктора Януковича; встановлює синхронність подій української та історії країн Центрально-Східної Європи.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей; висловлює аргументоване судження про події політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду державотворчих процесів в Україні впродовж 1991–2013рр.: історичне значення прийняття Конституції України, запровадження національної валюти, суперечливі наслідки Будапештського меморандуму, Помаранчевої революції, Тузлівської кризи, проголошення курсу на євроатлантичну інтеграцію; характеризує громадсько-політичну діяльність (Віктора Ющенка, Леоніда Кучми, Віктора Януковича); може аналізувати історичну інформацію (висловлювати аргументовані судження щодо про перебіг державотворчих процесів; важливість розвитку України як незалежної демократичної держави, її європейської інтеграції); пояснювати передумови (соціально-економічного розвитку України в 1991–1998, 1999–2004, 2005–2009, 2010–2013рр., ознаки формування олігархічної системи в Україні; суперечності пошуків Україною зовнішньополітичних орієнтирів), співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуюю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на

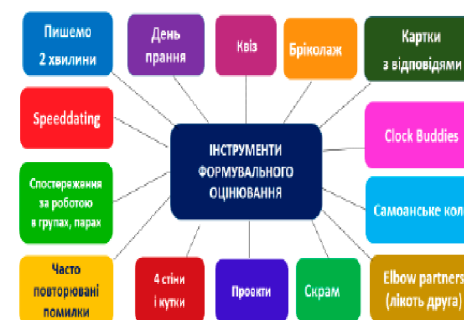
			знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду України у 1991–2013 рр.; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формувального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1»			

- спостереження
- опитувальники-блискавки
- самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь)

СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ

1. Якщо здобувач освіти відповів правильно:
підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...»
2. Якщо здобувач освіти відповів з помилками:
 - спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно
 - потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови:
 - «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - ставимо уточнювальні питання:
 - «Як?», «Яким способом?»
 - не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ...
3. Якщо здобувач освіти відповів неправильно:
 - кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші»
 - пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути...

Інструменти формульовального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:

Рівень освітньої діяльності		Конкретизований очікувальний результат (Характеристика навчальної діяльності)	Самооцінка учня (Характеристика результатів навчання)
Тема 10. «Європейський вибір України. Російсько-українська війна.»			
Початковий	1	Здобувач освіти може назвати тему, яка вивчається, 1-2 події/1-2 основні дати/1-2 історичні постаті чи історико-географічні об'єкти історії України періоду впродовж 2014–2023 рр.	я знаю, яку тему вивчають та можу відтворити елементарну частину навчального матеріалу
	2	Здобувач освіти називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико – географічних об'єктів політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду впродовж 2014–2023 рр.; вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так» - «ні»); має загальне уявлення про хронологію подій в історії України періоду впродовж 2014–2023 рр., визначає послідовність однієї події (на рівні «раніше – пізніше»).	можу відтворити незначну частину навчального матеріалу, маю чіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувач освіти може 2 – 3 простими реченнями розповісти про період впродовж 2014–2023 рр. чи постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям (на рівні «так – ні»); має загальне уявлення про історичну карту.	відтворюю частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконую прості завдання
Середній	4	Здобувач освіти може репродуктивно відтворити (у межах 4-6 простих речень) частину навчального матеріалу з теми; дати визначення історичних понять («безвізовий режим», «волонтерський рух», «гібридна війна», «денацифікація України», «добробат», «Євромайдан», «злочин агресії» «інтеграція», «кіборги», «колабораційна діяльність», «люстрація», «рашизм», «реімперіалізація», «російсько-українська війна», «руський мір», «статус кандидата на членство в ЄС», «тимчасово окупована територія», «томос»), поданих у тексті підручника або вчителем; назвати 1-2 основні дати (Революції Гідності та російсько-української війни ХХІ ст., оборони Донецького аеропорту та міста Маріуполь, дати окупації Криму, трагедії біля міста Іловайськ та в місті Буча, широкомасштабного вторгнення військ РФ в Україну; основні регіони і місця бойових дій російсько-української війни); показати на карті історико-географічні об'єкти (Революції Гідності та російсько-української війни ХХІст.).	я можу за зразком виконати завдання: відтворити частину історичного матеріалу, дати визначення деяким історичним поняттям з теми, озвучити 1-2 основні дати з теми та показати на карті 1-2 історико-географічні об'єкти
	5	Здобувач освіти може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначати окремі ознаки історичних понять («безвізовий режим», «волонтерський рух», «гібридна війна», «денацифікація України», «добробат», «Євромайдан», «злочин агресії» «інтеграція», «кіборги», «колабораційна діяльність», «люстрація», «рашизм», «реімперіалізація», «російсько-українська війна», «руський мір», «статус кандидата на членство в ЄС», «тимчасово окупована територія», «томос»), назвати основні дати історії України впродовж 2014–2023 рр. (Революції Гідності та російсько-української війни ХХІ ст., оборони Донецького аеропорту та міста Маріуполь, дати окупації Криму,	можу за зразком відтворити основний матеріал (хронологічні і територіальні межі, перебіг подій на теренах України в 2014 – 2023 рр.), з помилками та неточностями дати визначення історичним поняттям та використовувати карту як джерело інформації про події періоду історії України впродовж 2014–2023 рр.

Достатній		трагедії біля міста Іловайськ та в місті Буча, широкомасштабного вторгнення військ РФ в Україну, російсько-української війни).	
	6	Здобувач освіти в цілому самостійно відтворює фактичний матеріал теми; може дати стислу характеристику історичній постаті (за алгоритмом) (Петра Порошенка, Володимира Зеленського, інших знакових постатей політичного, громадського, культурного, церковного життя сучасної України (на вибір учительки/учителя, учениці/учня)); встановити послідовність і синхронність подій історії України впродовж 2014–2023 рр. (на національному, регіональному і локальному рівнях); у цілому правильно вживає історичні терміни та поняття; може показати на карті місця основних подій, користуватись за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка, алгоритм) джерелами історичної інформації (наочними та текстовими).	знаю і розумію основні положення навчального матеріалу, вмію застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
	7	Здобувач освіти у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює фактичний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення) (характер і наслідки подій в Україні впродовж 2014–2023 рр.), виокремлює окремі ознаки явищ та процесів (передумови та значення Революції Гідності, псевдореферендуми в Криму та на Донбасі, анексію Автономної Республіки Крим (АРК) та міста Севастополь, російсько-українську війну як прояви процесу реімперіалізації Росії; широкомасштабне вторгнення, злочини російських військ в Україні 2022 р. як акт геноциду української нації, важливість для України повноправного членства в ЄС і Організації Північноатлантичного договору (НАТО)), «читає» історичні карти і картосхеми з опорою на їх легенду як джерело інформації про період історії України впродовж 2014–2023 рр. (для реконструкції, пояснення та інтерпретації подій); використовує наведені у підручнику документи як джерело знань (, Мінські домовленості, злочини РФ як геноцид українського народу).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: я правильно відтворюю навчальний матеріал, вмію наводити окремі власні приклади, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання
	8	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і навчального відображення, порівнює однорідні історичні події та явища, характеризує причинно – наслідкові зв'язки між історичними явищами періоду історії України впродовж 2014–2023 рр., встановлює синхронність подій впродовж 2014–2023 рр. (Революції Гідності, широкомасштабного вторгнення, злочини російських військ в Україні 2022 р. як акт геноциду української нації; захисту суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки, як обов'язкову умову незалежності); використовуючи легенду карти, супроводжує показ історичних об'єктів їх словесним описом відповідно до теми (політичне, соціально-економічне життя у період історії України впродовж 2014–2023 рр.).	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: застосовую вивчений матеріал в стандартних та нестандартних ситуаціях, намагаюся аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, роблю висновки, планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю уточнювальні запитання; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності)

	9	Здобувач освіти у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, історичних документів); може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення поняттям («безвізовий режим», «волонтерський рух», «гібридна війна», «денацифікація України», «добробат», «Євромайдан», «злочин агресії» «інтеграція», «кіборги», «колабораційна діяльність», «люстрація», «рашизм», «реімперіалізація», «російсько-українська війна», «русскій мір», «статус кандидата на членство в ЄС», «тимчасово окупована територія», «томос»); у цілому самостійно встановлює причинно – наслідкові зв'язки політичного, економічного, соціокультурного розвитку України у 2014–2023 рр., роль громадянського суспільства у розвитку української держави та забезпеченні її обороноздатності; важливість для України повноправного членства в ЄС і Організації Північноатлантичного договору (НАТО); значення міжнародної підтримки територіальної цілісності та державної незалежності України; узагальнювати та застосовувати ці знання.	самостійно або під опосередкованим керівництвом учителя або інших осіб: добре володію вивченим матеріалом. умію аналізувати й систематизувати інформацію, використовую докази із самостійною і правильною аргументацією; використовую інформацію з кількох джерел; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; порівнюю інформацію з кількох джерел; презентую результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); можу аналізувати та порівнювати об'єкти вивчення; визначаю окремі труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності й можливі шляхи їх подолання
Високий	10	Здобувач освіти володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки щодо політичного, економічного, соціокультурного розвитку України у 2014– 2023 рр., обґрунтовує висловлені судження; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді здобувачів освіти, співставляє і систематизує дані історичних карт і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, періоду історії України впродовж 2014–2023 рр.: Революція Гідності, хронологія та перебіг російсько-української війни, значення міжнародної підтримки територіальної цілісності та державної незалежності України; аналізує документи злочинів РФ як геноциду українського народу, політичну діяльність Петра Порошенка, Володимира Зеленського, інших знакових постатей політичного, громадського, культурного, церковного життя сучасної України (на вибір учительки/учителя, учениці/учня); встановлює синхронність подій української історії та історії країн світу.	маю повні глибокі знання, використовую їх у практичній діяльності, роблю висновки, узагальнення; планую й успішно здійснюю навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом; ставлю запитання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; використовую інформацію з різних джерел; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; висловлюю й логічно обґрунтовую власну думку, наводить приклади на її підтвердження
	11	Здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, складати біографічні портрети визначних особистостей; висловлює аргументоване судження про події політичного, соціально-економічного життя в Україні періоду історії України впродовж 2014–2023 рр.: передумови та значення Революції Гідності; характер російсько-української війни як справедливої, визвольної для України, несправедливої, загарбницької для Росії; псевдореферендуми в Криму та на Донбасі, анексію Автономної Республіки Крим (АРК) та міста Севастополь, російсько-українську війну як прояви процесу реімперіалізації Росії; широкомасштабне вторгнення, злочини російських військ в Україні 2022 р. як акт геноциду української	маю гнучкі знання, аргументовано використовую їх у різних ситуаціях, знаходжу та аналізую інформацію, вмію розв'язувати проблеми; опрацьовую й логічно інтерпретую текстову та/або графічну інформацію; аналізую й порівнюю інформацію з різних джерел; критично оцінюю надійність джерела й достовірність інформації; створюю деталізовані усні й письмові повідомлення; творчо презентую результати навчальної

		нації; захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки, як обов'язкову умову незалежності; роль громадянського суспільства у розвитку української держави та забезпеченні її обороноздатності; важливість для України повноправного членства в ЄС і Організації Північноатлантичного договору (НАТО); значення міжнародної підтримки територіальної цілісності та державної незалежності України; схаактеризує громадсько-політичну діяльність (Петра Порошенка, Володимира Зеленського, інших знакових постатей політичного, громадського, культурного, церковного життя сучасної України (на вибір учительки/учителя, учениці/учня)); може аналізувати історичну інформацію (висловлювати аргументовані судження щодо історії України впродовж 2014–2023 рр.); пояснювати передумови, співвідносити історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи з історичною картою.	діяльності, зокрема з використанням ІКТ (за умови доступності); застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
	12	Здобувач освіти у повному обсязі опанував матеріал періоду України у 2014–2023 рр.; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичним подіям та явищам стосовно теми.	маю системні, міцні знання, усвідомлено використовую їх у стандартних та нестандартних ситуаціях, умію самостійно аналізувати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися різними джерелами інформації, приймати рішення; застосовую знання, що охоплюються навчальним матеріалом, для виконання практичних завдань та/або розв'язання повсякденних проблем у нетипових ситуаціях на рівні свідомого вибору, а саме: формулюю проблемні питання, висуваю гіпотези; успішно виконую завдання або розв'язую проблему відповідно до інструкцій; обґрунтовую обраний спосіб розв'язання / виконання, спираючись на знання й досвід; можу класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення; аналізую результати власної навчальної діяльності із застосуванням критеріїв оцінювання, успішно виправляю помилки й роблю уточнення; визначаю труднощі, що

			виникають у процесі власної навчально-пізнавальної діяльності, та можливі шляхи їх подолання
Техніки формуального оцінювання для надання зворотного зв'язку при вивченні теми: • письмові та усні коментарі • Google-тести з коментарями • метод «Вимірювання температури» • метод «Сендвіч»: комплімент – рекомендація – комплімент • метод «Три чернетки» (взаємооцінювання) • метод «2 зірки і побажання» (взаємооцінювання) • метод «Конференція 1 на 1» • спостереження • опитувальники-блискавки • самооцінювання (дати дитині критерії, ключ, модельну відповідь) СЛОВЕСНЕ ОЦІНЮВАННЯ 1. <u>Якщо здобувач освіти відповів правильно:</u> підкреслюємо, що саме у відповіді було найбільш вдалим: «вичерпно описано», «зв'язно, аргументовано викладено...» 2. <u>Якщо здобувач освіти відповів з помилками:</u> • спочатку вказуємо, що сказано учнем правильно • потім вказуємо, де були неточності, використовуючи такі вислови: • «тут ... було не зовсім точно», «уточни», «спробуй ще раз», «згадай», «як це можна сказати по-іншому», «ти так вважаєш, а як думають інші» • ставимо уточнювальні питання: • «Як?», «Яким способом?» • не поспішаємо підказувати, даємо учневі час подумати • пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: кажемо, яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути про ... 3. <u>Якщо здобувач освіти відповів неправильно:</u> • кажемо «ти був на правильному шляху, коли...», «ти міркував у правильному напрямку, коли», «ти так вважаєш, а як думають інші» • пропонуємо способи уникнення помилок у майбутньому: яке правило треба повторити, що можна прочитати про..., який ролик переглянути... Інструменти формуального оцінювання, що можуть використовуватися при вивченні теми:			

